

Bemærkninger:

Stig Iuul har markeret bestemmelsen som gældende.

Forslagsstillerne er enige i, at det skal være enhver tilladt at »købe sig fri« i civile søgsmål, uden at det skal tages som en tilståelse. Forslagsstillerne finder imidlertid ikke, der er behov for at opretholde denne artikel. Såfremt der måtte være behov for at ændre retsplejeloven som følge af ophævelsen, er forslagsstillerne naturligvis indstillet herpå.

16. Capitel**Om Sandemænd***Bemærkninger:*

Stig Iuul anfører, at kapitlet er bortfaldet ved desvetudo.

Forslagsstillerne skal ikke kunne sige, hvornår kapitlet blev overflødig, men forslagsstillerne er enige i, at det er forældet. De enkelte artikler i 16. kapitel kommenteres derfor ikke særskilt.

1-16-1. Sandemænd skulle være otte lovfaste og boesatte Dannemænd, og af Fogden til Tinge udnævnis, i Herret, Birk, eller Bye, i tvivlsom Drabs Sager, og naar der tvistis om Markeskiel; Og skulle Sandemændene uden nogen videre Proces, naar de ere opkrævede, tage Sagen for sig, som de ere opkrævede til, og gjøre deris alleryderste Flid til at oplede Sandhed.

1-16-2. Det skal gaa omkring imellem Herrets- Birke- og Bye-Mændene saaledis, at, imens der er nogen, som ikke haver været Sandemand tilforn, da skulle de ikke nødis dertil, som før have været.

1-16-3. Findis nogen motvillig, og vil ikke være, enddog hand er i den Tilstand, at hand maa være sin egen Værge, og ingen lovlig Forfald haver, da bøde hand tredive Lod Sølv, som Fogden skal indkræve under sin Bestillings Fortabelse; Og om den motvillige end udlegger fornævnte Bøder, da er hand dog ikke dermed befriet, at, saa ofte hand lovligen udnævnis til at være Sandemand, og vil ikke, hand jo skal gielde samme Bøder, indtil saa længe at hand ikke haver tredive Lod Sølv's Formue.

1-16-4. Er Birk ikke saa stort, at deraf kand havis det fulde tal af lovfaste Mænd til Sande-

mænd, da tagis de af Herredet, og Sagen til Herretsting forfølgis.

1-16-5. Ingen maa være baade Sandemand og Vidne i een Sag.

1-16-6. Naar Drab skeet er, og der tviflis om Manddraberen, da skulle Sandemænd dertil af Eftermaalsmanden opkrævis paa første Ting, efterat Gierningen er skeet; Forsømmer hand det, da skal Husbonden, paa hvis Grund Drabet skeet er, og den dræbte findis, det første mueligt er, Sandemænd opkræve; End forsømmer Husbonden det, da kommer det Kongens Amptmand til at gjøre.

1-16-7. Er Sagen klar med Vidnisbyrd og Bevisninger, da bør Dommeren, derudi uden Sandemænds udnævnelse at dømme.

1-16-8. Sandemænd skulle til det Herrets- Birke og Bye-Ting opkrævis og svære, under hvilket Gierningen skeet er, og den dræbte er funden, inden sex Uger, efterat de ere opkrævede.

1-16-9. Skeer Drab i skiellet imellem Herret og Birk, eller Bye, da opkrævis Sandemændene, halfdeelen i Birk, eller Bye, og halfdeelen i Herredet, og samtlig svære til Herretstinget.

1-16-10. Sandemænds Eed paa Manddraberen er denne: Bede sig saa Gud hielpe, at de have gjort deris alleryderste Flid til at udspørge Sandhed, og de ikke troe, eller vide, andet, end den Mand jo er den dræbtis rette Banemand; Og, naar de gjøre deris Eed, skulle alle de førte Vidner være tilstæde, efter lovlig Kald og Varsel, at overhøris af Dommeren.

1-16-11. Kand Sandemænd ingen Oplysning inden fornævnte sex Uger bekomme til at udvise Banemanden, da er denne deris Eed: Bede sig saa Gud hielpe, at de have gjort deris alleryderste Flid til at udvise hvem Drabsmand er, og dog den ikke have kunde fundet.

1-16-12. Tvistis der om Markeskiel, som hører Herret, Birk, eller Bye, til alleene, da opkrævis Sandemænd af det Herret, Birk, eller Bye, alleene, som Marken ligger udi; Men trettis der om Markeskiel paa de stæder, som Herret og Birk, eller Bye, mødis da opkrævis den halve deel af Sandemændene i Birket, eller Byen, og den halve deel i Herredet; End er det baade Markeskiel og Herretsskiel, der mand tretter om, da skulle fire af hver Herret, der næst ere boesidende, der-